

СТАТУС ГРАМАТИЧНОГО ЛАКУНИКОНУ

Соломка А. С.

(Сумський державний університет)

Наукові керівники – д-р філол. наук, професор Швачко С. О.,

д-р філол. наук, професор Арошидзе М.В.

(Батумський державний університет Шота Руставелі)

Інтерес до таких явищ, як лакуна і лакунарність намітився у другій половині ХХ століття, коли питання міжкультурної комунікації, тісний зв'язок мови і мислення, культури і картини світу стають особливо актуальними, а в лінгвістичній науці з'являються нові напрямки і методи дослідження (лінгвокультурологія, лінгвокраїнознавство, когнітивна лінгвістика, контрастивна лінгвістика та ін.).

Актуальність теми визначається недостатньою розробленістю проблеми лакуна в англomовних та українomовних дискурсах з точки зору перекладознавства, необхідністю подолання проблем в міжмовній і міжкультурній комунікації, пов'язаних з розбіжністю мовних і концептуальних картин світу. Тому мета дослідження полягає в тому, щоб розкрити потенціал застосування критеріїв лакунарності в області англо-українського перекладу.

Зазначимо, що під лакунарністю в лінгвістиці розуміють значущу відсутність лексичних одиниць або їх змістовних компонентів в одній з порівнюваних мов. Лексична лакуна від лат. *lacuna* – «поглиблення» – це прогалина, пропуск, відсутність будь-якої лексичної одиниці в одній мові при її наявності в іншій мові або мовах. При зіставленні двох і більше мов дослідник має справу з міжмовними лакунами. У ряді робіт з дослідження лакун цього розмежування немає, у результаті чого автори приходять до некоректних висновків, коли посилаються на французьких лінгвістів М. Галле, Ж. Віне і Ж. Дарбельне, які ввели термін лакуна і визначили лакуну як явище, що має місце тоді, коли у слова однієї мови відсутня відповідність в іншій мові, то забувається, що вони мали на увазі міжмовні лакуни, не використовуючи при цьому термін міжмовна лакуна. Таким чином, при класифікації лакун розмежування внутрішньомовних і міжмовних лакун є обов'язковим. В. П. Беянин розділяє мовні лакуни на наступні типи: лексичні (абсолютні), граматичні, стилістичні, а також мовні лакуни [1, с. 154]. Лексичні лакуни - це ті, які переводяться описовим способом.

Граматичні лакуни – ті, які включають в себе граматичні особливості іноземної мови; наприклад, в англійській мові вони являють за допомогою визначеного артикля the та іменника у множині, що може означати малу групу людей, суспільства, племені. Крім того, в англійській мові В. П. Беянин розглядає пасивний стан як граматичну лакуну. Стилiстичнi лакуни позначають вiдсутнiсть в однiй з мов слова, яке має те ж стилiстичне забарвлення, що i слово з iдентичним значенням iншої мови. Вони зазвичай використовуються для вираження i передачі співрозмовнику емоційного забарвлення речення; з їх допомогою посилюється смисловий зміст слова чи висловлювання. Мовні лакуни – рольові особливості спілкування, етикетні характеристики актів спілкування. Граматичні лакуни з'являються як наслідок відсутності певних синтаксичних конструкцій і граматичних категорій і засобів в одній мові при їх наявності в іншій, а також характеризуються своєрідним способом передачі того чи iншого граматичного значення [4, с.85]. Яскравим прикладом граматичної лакуни для англійської мови є українські категорії вiдмiнка в iменниках, роду у прикметників, виду у дiєслiв, значень односпрямованостi / рiзнокоерованостi у дiєслiв руху.

Розглянемо статус лакуникону на матерiалi полiтичного дискурсу. Зауважимо, що перекладачевi доводиться освоювати особливостi полiтичного дискурсу. В зміст полiтичного дискурсу включаються всi присутнi в свiдомостi продуцента i реципiєнта тексту компоненти, здатнi впливати на породження i сприйняття мови: iншi тексти, полiтичнi погляди автора, полiтична ситуацiя та iн. Особливостi граматичної органiзацiї передвиборчого дискурсу виразно проявляються на синтаксичному рiвнi [3, с.56]. Серед найбільш частотних синтаксичних структур дослiдники видiляють наступнi: пропозицiї в наказовому способi; питальнi речення; елiптичнi; iнверсiйнi i емфатичнi структури; умовнi пропозицiї.

1. Беянин В. П. Психолiнгвистика: учебное пособие/ В. П. Беянин //— Московский психолого-социальный институт, 2003. — 154 с.
2. Большой словарь иностранных слов (Под ред. Ю. А. Москвич). – Центрполиграф, 2003. – 341 с.
3. Даутова Л. А. Языковые особенности предвыборного дискурса (на материале американского предвыборного дискурса) / Л. А. Даутова// Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2014. № 9 (39). Ч. 2. – С. 53-57.

4. Швачко С. О. Модельовані та немодельовані паттерни словотвору в англomовному дискурсі / С.О. Швачко // Філологічні трактати. – 2012. – Т.4, №3. – С. 84-88.

Соломка, А. С. Статус граматичного лакунікону [Текст] / А. С. Соломка; науч. рук. С. О. Швачко, М.В. Арошидзе // Перекладацькі інновації: матеріали ІХ Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 14-15 березня 2019 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. – Суми: СумДУ, 2019. – С. 59-61.